

ER | EESTI ROHUTEADLANE

EAFS Eesti Akadeemiline
Farmaatsia Selts

Taastatud Roheteadlane Selts - Pharmaceutical Society of Estonia
TURS

Eesti Provvisorite Koda

EFS Eesti
Farmaatsia
Selts

**EESTI
APTEEKRITE LIIT**

2/2022

- ▶ Patsiendikesksus ja digiinnovatsioon tervishoius
- ▶ Revali Raeapteek tähistas oma 600 aastapäeva
- ▶ Eesti Apteekrite Liit valis uue volikogu ja juhatuse
- ▶ Käivitus vaktsiinikahjude hüvitamise süsteem
- ▶ In Memoriam Vello Nisu

TARTU ÜLIKOOL

farmaatsia instituut

Farmaatsia instituut ja Eesti Akadeemiline Farmaatsia Selts kutsuvad osalema konverentsil TÜ farmaatsia instituut 180: uued ravimid, teenused ja tehnoloogiad

12.10.2022

Farmaatsia instituut, Nooruse 1, Tartu

10.00-11.00 Registreerimine ja hommikukohv, erialakirjanduse müük (sularahas)

11.00-13.00 Inimene farmatseutilise ja digihoole keskmes *D. Volmer*

Ambulatoorse patsiendi toetamine kliinilise farmaatsia teenusega *A. Tuula ja S. Nellis*

Ravimite 3D printimine apteegis – kas ulme või reaalsus? *L. Viidik ja K. Olado*

Tuleviku infektsiooniravi *K. Lorenz*

Tervisetehnoloogia areng – milliseks kujuneb apteekri roll tulevikus? *K. Sepp*

13.00-14.00 Lõuna (DuNord kohvik, Nooruse 1)

14.00-16.15 Töötoad, ühe töötoa pikkus 60 min, saab osaleda kahes töötoas

1. Mis juhtub suukaudse ravimiga kehas? *K. Teder*

2. Aseptiline ravimite valmistamine *T. Põldaru*

3. Ravimtaimede osa ellujäämisstrateegias *A. Raal ja J. Sepp*

4. Lisateenused apteegis – võimalus või kohustus? *H. Keidong, R. Jõgi ja D. Volmer*

5. Ravimite kvaliteedikontroll apteegis *A. Meos ja M. Utt*

6. Ravimite väiketootmine apteegis – vaade tulevikku *J. Heinämäki, K. Kogermann, U. Paaver, I. Laidmäe, A. Lust, A. Kõrkjas, G.M. Lanno ja K. Olado*

16.15-17.00 Proviisoriüliõpilaste tulevikuvaated

17.00-19.00 **Tort ja kohv. Sõnavõttud**

Koolitusel osalemine annab 7 koolitustundi.

Osalustasu kuni 05.09.2022 – **45 eurot**, 06.09.-05.10.2022 – **65 eurot**.

Registreerimiseks palun kasutage **QR-koodi** või saatke e-kiri merle.tiidemaa@ut.ee registreerimiseks vajaliku info saamiseks.

ER | Sisukord 2 / 2022

<i>Juhtkiri: Slava Ukraini! Geroyam slava!</i>	2
<i>Juhised Ukraina põgenike lõimimiseks tervishoiusüsteemi</i>	4
<i>NCPC2021 - patsiendikesksus ja digiinnovatsioon tervishoius</i>	8
<i>Revali Raeapteek tähistas oma 600 aastapäeva</i>	14
<i>Erasmuse projektiga apteegipraktikale Raeapteeki</i>	18
<i>Arvuti apteekrit esialgu ei asenda</i>	20
<i>Ilmus eestikeelne farmatseutilise tehnoloogia õpik</i>	22
<i>EAFS ja Gedeon Richter kuulutasid välja stipendiumi</i>	23
<i>Eesti Apteekrite Liit valis uue volikogu ja juhatuse</i>	24
<i>Käivitus vaktsiinikahjude hüvitamise süsteem</i>	26
<i>In Memoriam Vello Nisu</i>	29
<i>Eesti Farmaatsia Seltsi suveseminar</i>	30
<i>Muudatused apteekide tegevuses</i>	32

Esikaanel: Fotomeenutus Revali Raeapteegi 600 juubeli tähistamiselt (*fotograaf Tiit Aunaste*)

▸ Toimetus:

Kaidi Sarv (Eesti Apteekrite Liit, tegevtoimetaja), Ain Raal ja Andres Meos (Eesti Akadeemiline Farmaatsia Selts), Jaak Koppel (Eesti Farmaatsia Selts), Karin Alamaa-Aas (Eesti Provii-sorite Koda) ja Külliki Matt (TÜ Rohuteaduse Selts).

▸ Väljaandja:

Eesti Apteekrite Liit, Endla 31 Tallinn, tel 662 0323
info@apteekriteliiit.ee www.apteekriteliiit.ee

Slava Ukraini! Geroyam slava!

Au Ukrainale!
Au kangelastele!

Ain Raal
proviisor ja professor

Õnnitlesin just oma sõpra Ukrainas, farmakognoosia professor Oleh Koshovyid Harkivi Farmaatsia Rahvusülikoolist Eurovisiooni võidu puhul. Ta tänas ja vastas: *”Hope and wait for the biggest Victory.” / Loodan ja ootan suurimat Võitu / Oleh (Oleg) on tegelikult venelane, pikka aega kirjutas ta mulle vene keeles ja mina talle inglise keeles. Kui vene okupantide poolt Butšas korda saadetu maailmale teatavaks sai, lakkas Oleg tahtmast olla venelane ja kirjutab mulle sellest saati inglise keeles.*

Mõtlesin Ukrainale ka 8. aprilli keskpäeva paiku Tallinna Raekojas, kus tähistati 600 aasta möödumist üle platsi paikneva Raeapteegi esmamainimisest. Raekoda ise on samas kohas seisnud koguni 700 aastat. Kui võrd Raeapteeki on meie parima teadmise kohaselt põhjust pidada Euroopa vanimaks ühes ja samas paigas ning ruumides tegutsevaks jaemüügiapteegiks, oli tegemist rahvusvahelist mõõtu suursündmusega. Mul oli tõeliselt hea meel võimaluse üle koostada sellel puhul üllitatud raamatule “Raeapteek 600” tekstiline osa. Sellised ülevad sündmused ja heledad hetked ei kordu. Lisame siia veel tõdemuse, et pisikeses Eestis tegutsesid apteegid Tallinnas (1422) ja Tartus (1430) juba enne seda kui ladina köögid avati lähiriikidest Venemaal, Soomes, Rootsis, Norras, Taanis, Leedus ning mitmel pool mujal. Oleme ajaloo kummalisi radu käies väga eriline farmaatsiariik ja meil

on küllaga põhjust olla oma farmaatsia üle uhked.

Samuti on meil põhjust uhke olla oma euroopalikult üles ehitatud riigi ja senini hoitud rahu üle. Veel enne Eesti Vabariigi viimast aastapäeva tundus loomulik, et linnad püsivadki nõnda pikalt tervetena ja rahu kestab kui midagi iseenesest mõistetavat. See arvamus on nüüdseks venemaiste agressorite ja sõjakurjategijate poolt koos Ukraina mitmete linnadega purustatud. Seda enam tuleb meil hoida oma riiki ja rahu, ning koos nendega jätkuvalt püsimas Raeapteeki.

Prægused sündmused maailmas näitavad ülima selgusega, kui tähtis on kriisiolukordades rahvusvaheline koostöö ja ühtsus. Farmaatsia poolelt teeb samavõrd rõõmu Pärnus toimunud rahvusvaheline konverents, millest ka käesolevas ajakirjas juttu ja mille võtmesõnad on igiaktuaalsed: patsiendikesksus ja -ohutus, digilahendused, interdistsiplinaarsus.

Sündmused Ukrainas on kaasa toonud täiesti uudse probleemi – sõjapõgenikud. Umbes 80 aastat tagasi oli olukord vastupidine, kuigi agressor täpselt sama – toona tuli riigist lahkuda paljudel meie (vana)isadel ja (vana)emadel. Peeti tavaliseks, et erialast tööd uuel kodumaal kohe ei saa, esmalt tuli ikka õppida ja ennast siingi üles töötada. Nii mõnigi professor tegi algul kojamehe tööd, ennast vabadel hetketel täiendades.

Seda kummalisem paistab lahke lubadus lasta Ukrainast pärit proviisorid praktiliselt koheselt leti taha ravimeid väljastama ja patsiente nõustama. Stopp! Pidagem hoogu! Siin ei ole asi ainult keeleoskuses, ka ravimid ja muud apteegikaubad on sama erinevad kui venelaste ja ameeriklaste relvasüsteemid. Enne tuleb ikka õppida, ja teadmisi tuleb kontrollida! Muidu võib pauk vales kohas ja suunas lahti minna. Esmalt tuleb ikka selgeks õppida eesti keel (miks mitte abitöötajana, aga kindlasti mitte klienditeenindajana apteegis), seejärel omandada iseõppimise või täienduskursuse näol euroopalik farmaatsiaharidus, läbi-

da apteegipraktika ning teha eksam – alles siis tere tulemast Eesti proviisorite ja farmatseutide sekka! Kiita tuleb neid kahte ukrainlast, kes selle tee varasemalt Farmaatsia instituudi juures läbi on käinud ja sooritasid täpipealt sama lõpueksami nagu meie kohalikud noored proviisorid.

Lõpetuseks üleskutse, mida ma ise alates 24. veebruarist järgin: lõpetagem eestlastena suhtlemine sisemaise venekeelse elanikkonnaga vene keeles. Eesti keel lõpuks ometi selgeks või tõlk kaasa! Vene šovinistlik maailmakäsitus on oma tõelist palet Ukrainas juba näidanud. Praegu veel ainult seal ... Ükski õigusakt ei kohusta apteekril kasutama vene keelt. Aga kui töö kohe kuidagi teisiti ei saa, siis eraelus ikka. Seegi on midagi, mida me Ukraina ja meie kõikide parima tuleviku nimel teha saame.

Si vis pacem, para bellum!

Kui soovid rahu, siis valmistu sõjaks!

Juhised tervishoiuteenuse osutajatele Ukraina sõjapõgenike lõimimiseks Eesti tervishoiusüsteemi

Juhise koostas Sotsiaalministeerium koostöös Terviseameti, Haridus- ja Teadusministeeriumi, Keeleameti, Eesti ENIC/NARIC Keskuse ning Eesti Töötukassaga. Aruteludesse kaasati ka tervishoiu tööandjate, arstide ja õdede erialaseltside, tervishoiu kõrgkoolide ning Tartu Ülikooli esindajad.

Toetame Ukraina päritolu tervishoiutöötajate integreerimist ja nende aitamist Eestis ja EL-is nõutud kvalifikatsioonini jõudmisel. Seega tuleb arvestada hetkel käesolevaga:

- Ukraina tervishoiutöötajad ei saa Eestis jätkata automaatselt töötamist tervishoiutöötajatena.
- Eesti ühiskonda ja tervishoiusüsteemi sisseelamiseks saab alustada tervishoiusüsteemis erinevatel toetavatel ametikohtadel (tugiisik, tõlk jne).
- Eesti keele õppega tuleb alustada esimesel võimalusel. Keeleõppes osalemine on eelduseks Terviseameti tervishoiutöötajaks registreerimise protsessis.
- Olles alustanud keeleõpet saavad arstid ja hambaarstid taotleda registreerimist erialata arstina, läbides nõutava tööpraktika ja teooriaeksami. Üle viie aasta tagasi lõpetanu peab tõendama lisaks kvalifikatsioonile ka töökogemust. Eriarsti kvalifikatsiooni saamiseks on vajalik läbida Eestis residentuur.

Õed ja ämmaemandad ei saa jätkata Eestis töötamist õe/ämmaemanda ametikohal kuna Ukraina vastav õpe on lühem kui Euroopa Liidus. Koostöös tervishoiu kõrgkoolidega on väljatöötamisel õppeprogramm õe kvalifikatsiooni omandamiseks.

Sõjapõgenik saab alustada Eesti tervishoius toetavatel ametikohtadel

Kui Ukraina sõjapõgenik soovib asuda tööle Eestis tuleb tal esmalt taotleda ajutine kaitse ja elamisluuba. Kui tal ei ole kohe sobivat tööandjat, siis saab ta registreerida end töötuna majutuskohale või püsivale elukohale lähimas töötukassa büroos. Töötukassa kaudu on võimalik saada erinevaid toetavaid teenu-seid (nt keeleõpet).

Terviseamet ja töötukassa aitavad tööandjatel saada ülevaate inimese kvalifikatsioonist ja juhendavad tööotsijat ja tööandjat kogu protsessis.

Töötukassa pakub tööandjale toetusi töötaja eesti keele oskuse arendamiseks.

Täpsem info tööandjatele: koolitustoetus@tootukassa.ee

Sõjapõgenik soovib alustada tööd tervishoiuteenuse osutaja juures tervishoiutöötajana

Eestis tervishoiuteenuse osutajana juures tervishoiutöötajana (arstina, hambaarstina, õena, ämmaemandana) töötamiseks peavad kolmandate riikide haridusega tervishoiutöötajad olema registreeritud Terviseametis. Terviseamet kontrollib inimese haridust ja/või töötamist tõendavaid dokumente ja hariduse vastavust Eesti nõuetele ja juhendab sellel teekonnal. Seejärel suunatakse väljaspool EL-i hariduse omandanud inimene vastavuseksamile, mis koosneb tööpraktikast ja eestikeelsest teooria eksamist. Tööpraktikal olija on tervishoiuteenuse osutamisel osaleja ja saab tegutseda tervishoiuteenuse osutamisel juhendaja juhendamisel ja vastutusel.

Registrisse kandmine ja sellele eelnenu tööpraktika ja teooriaeksami läbimine tõendab, et tervishoiutöötaja kvalifikatsioon vastab nõuetele, ta tunneb Eesti tervishoiusüsteemi ja IT-lahendusi ning oskab vajalikul tasemel keelt ka eesti keeles teenuse pakkumiseks.

Kvalifikatsiooni tõendamine

Eestisse jõudnud sõjapõgenikel ei pruugi olla kaasas originaaldokumente oma hariduse või tööstaaži kohta. Sotsiaalministeerium teeb koostööd Ukraina asutustega, et siia saabunud põgenike puhul oleks **võimalik aktsepteerida ka elektroonilisel kujul Ukraina registrites olevaid dokumente ja tõendeid**. Kvalifikatsioonitingimused on erialati erinevad ja vastavuseksamile saamise võimalused sõltuvad haridust tõendavate dokumentide ja läbitud põhiõppe sisust. Terviseameti lehelt leiab lühijuhendid registreerimisprotsessi kirjeldusega eesti, inglise ja vene keeles.

Kontaktpunkt registreerimisel protsessil terviseameti peaspetsialist Liina Saar, liina.saar@terviseamet.ee, tel 650 9858.

Arstid ja hambaarstid peavad esitama taotluse arstina (erialata) registreerimiseks koos vajaliku dokumentatsiooniga terviseametile. Terviseamet aitab inimest dokumentide ülevaatamisel, teeb päringu ENIC/NARIC kontaktile ning sobivuse korral suunab edasi vastavuseksamile (koosneb tööpraktikast ja eestikeelsest teooriaeksamist).

Tartu Ülikooli vastavuseksami komisjon on seadnud tingimuseks, et enne (või hiljemalt samaaegselt) kui taotleja esitab dokumendid terviseametile, **peab ta olema alustanud intensiivset eesti keele õpet** ning peab suutma suhelda eesti keeles vähemalt algtasemel. Komisjon on valmis suunama ajutise kaitse saajad tööpraktikale kuni 6 kuuks, et nad saaksid võimalikult palju meditsiinilise sõnavara praktikat. Tööpraktika eest (sh praktikandi töötasu) tasub praktikabaasile lepingu alusel terviseamet. **Vastavuseksami sooritamise järel saab isik registreeringu üldarstina**. Eriarsti kvalifikatsiooni omandamiseks on vajalik astuda õppima residentuuri.

Õed ja ämmaemandid ei saa jätkata Eestis töötamist õe/ämmaemanda ametikohal kuna Ukraina õdede/ämmaemandate õpe on lühem kui Euroopa Liidus. Koostöös tervishoiukõrgkoolidega töötatakse välja **spetsiaalselt Ukraina õdedele suunatud õppeprogrammi**, mille saaks avada piisava arvu huviliste olemasolul. Programmi lõpetamisel saaksid kõrgkoolid väljastada diplomid, mis võimaldaks neil Eestis õena registreerida ja tööle asuda. Praegu on Ukraina õdedel võimalik töötada tervishoius hooldajatena või teistel toetavatel ametikohtadel, alustada keeleõppega ja anda enda huvist kvalifikatsioonini jõuda tervishoiu kõrgkoolidele.

Proviisoritel ja farmatseutidel hindab Terviseamet kvalifikatsiooni ja varasema töökogemuse põhjal, millistel tingimustel inimene registrisse pääseb. Täpsem info terviseameti veebilehel.

- Töötukassa - Karin Andre, karin.andre@tootukassa.ee, tel. 614 8605
- Terviseamet - Liina Saar, liina.saar@terviseamet.ee, tel. 650 9858

Kohandatud toetusmeede aitab tööandjatel pakkuda tööd ajutise kaitse saajatele

Riina Soobik

Sotsiaalministeeriumi kommunikatsiooniosakond

Sotsiaalministeerium saatis kooskõlastamisele uuendatud toetuse andmise tingimused, mille kohaselt saavad tööandjad taas taotleda töötukassast toetust rahvusvahelise kaitse saajate töölevõtmiseks. Meetmest toetatakse nii tööalaste koolituste, eesti keele õppe, kvalifikatsiooni saamise ja tõlkekulude hüvitamist kui mentorluse tasu.

Meede „Rahvusvahelise kaitse saaja töötamise toetamine“ on mõeldud tööandjatele, kes saavad kava kohaselt taotleda toetust töötajate sisseelamise hõlbustamiseks. Meetmes on ette nähtud ühekordne mentortasu, mille suurus on 75% alampalgast ehk 490 eurot, mida saab taotleda nelja kuu jooksul töötaja tööle võtmisest. Lisaks on aasta jooksul pärast tööle võtmist võimalik taotleda koolituskulude, sh eesti keele õppe kulude hüvitamist kuni 2500 euro eest töötaja kohta. Samuti on meetmes ette nähtud tõlke- ja kvalifikatsioonidega seotud kulude hüvitamise võimalus 500 euro ulatuses töötaja kohta.

Toetust saab taotleda nende töötajate eest, kes on võetud tööle vähemalt neljaks kuuks või tähtajatult.

Meede on välja töötatud pidades eelkõige silmas ajutise kaitse saajatest Ukraina sõjapõgenike tööle saamise toetamist, kuid tingimused kehtivad kõigi rahvusvahelise kaitse saajate tööle võtmisel. Mentortasu, koolituskulude, tõlketeenuse ja kvalifikatsiooni tõestamisega seotud kulude hüvitamist saavad tööandjad taotleda hiljemalt 1. juunist. Taotlusi on võimalik esitada ka nende töötajate kohta, kes on tööle võetud varem, kuid vastavad meetme tingimustele.

Meetme eeldatav maksumus on 1,8 miljonit eurot ning seda rahastatakse Euroopa Liidu COVID-19 pandeemia reageerimise raames. Varasem meede „Minu esimene töökoht Eestis“ töötati välja seoses 2015-2016 rändekriisiga ning see lõppes rahaliste vahendite ammendumisel.

Teadmiseks Venemaa ja Valgevene kodanikele

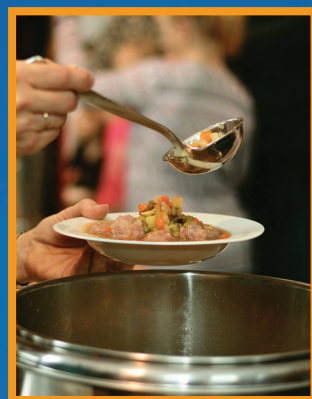
Kokkuvõtvalt: tööandjad ei saa enam esitada taotlusi nn tööviisa saamiseks Venemaa ja Valgevene kodanikele, kellel puudub Eestis viibimiseks ametlik alus (nt elamisluba, Schengeni viisa), mis tähendab, et isikutel ei ole võimalik Eestis nt arsti vastavuseksamit sooritada. Vastavuseksamit sooritamata ei ole võimalik muu riigi kvalifikatsiooniga isikuid tervishoiutöötajana registreerida.

Saamaks teada, kas Venemaa või Valgevene kodanikuna on võimalik saada luba Eestis viibimiseks ja töötamiseks, saab pöörduda Politsei- ja Piirivalveameti migratsiooninõustajate poole: migrationadvice@politsei.ee, tel. +372 612 3500 (E-R 9.00-15.00).

9. aprillil 2022 jõustus Vabariigi Valitsuse määrus, millega kehtestati piirangud Venemaa ja Valgevene kodanikele lühiajaliseks Eestis töötamiseks ning tähtajalise elamisloa või viisa andmiseks töötamise või ettevõtluse eesmärgil.

Sanktsioonid ei kohaldu Venemaa ja Valgevene kodanikele muudel alustel viisade andmisele ja muudel alustel elamislubade andmisele. Samuti ei kohaldu piirangud Venemaa ja Valgevene kodanikele, kes pikendavad olemasolevat elamisluba töötamiseks või ettevõtluseks või kellel on eespool nimetatud elamisluba ja taotlevad uut elamisluba töötamiseks seoses tööandja muutumisega.

Kiireim leevendus põletusele

www.põletus.ee

Müügil apteekides

- ▶ peatab põlemisprotsessi
- ▶ jahutab põletust ja leevendab valu
- ▶ aitab vältida haava saastumist
- ▶ võib kasutada kõigi põletuse astmete puhul
- ▶ säilitab niisket haavakeskkonda
- ▶ kliiniliste testidega tõestatud ohutu silmadele ja limaskestale näärmetele ning ei põhjusta nahaärritust ega allergilisi reaktsioone

NCPC2021 konverentsil räägiti patsiendikesksusest ja digiinnovatsioonist tervishoius

Ott Laius

Raviameti peadirektori asetäitja

Sündmus

Aprilli alguses toimus Pärnus järjekorras kolmas rahvusvaheline konverents **Next Chapter in Patient Care (NCPC)**. Sellise konverentsi korraldamiseks sai TÜ farmaatsia instituudi juhataja Daisy Volmer inspiratsiooni 2015. a Tartus tema poolt korraldatud Põhjamaade suurest sotsiaalfarmaatsia konverentsist. Sealt tekkiski mõte, et miks mitte teha midagi sarnast suunitlusega eelkõige Eesti, aga ka lähinaabrite, apteekritele. Nii ongi juba seitsme aasta vältel üle aasta toimunud konverentsid, kus on põhjalikult arutatud, kuidas viia apteegis patsientide nõustamine uuele tasemele.

Seekordne konverents keskendus patsiendikesksele lähenemisele ja digitaalsele innovatsioonile tervishoius. Ühel või teisel teemal toimusid nii plenaarloengud kui töötoad. Esimest korda oli võimalik esitada teese järgmistel teemadel: patsiendikeskne lähenemine tervishoius, ravimite kasutamise tõhustamine, patsientide terviseteadlikkus, ravijärgimuse

mõõtmine ning patsientide ravitulemusi toetavad digilahendused. Konverentsil ette kandmiseks võeti vastu 24 teesi, millest üheksa esitati suuliselt ja 15 posterettekandena. Teesid avaldatakse ka mainekas teadusajakirjas *Research in Social and Administrative Pharmacy*.

Kopenhaageni ülikooli kaasprofessor **Susanne Kaae** alustas konverentsi ülevaatega Taani apteegisüsteemist ning seal osutatavatest erinevatest lisateenustest. Põhjalikumalt tutvustas ta nende loodud koolitusprogrammi, mis õpetab apteekritele mõistma inimeste emotsioone, aktiivset kuulamist, peegeldamist ning kohandama oma nõustamist vastavalt sellele. Koolitusprogrammis osalejad on andnud selle väga head tagasisidet, kuigi möönavad, et inimesed kipuvad vahel väga palju rääkima ning siis tuleb leida lahendus, kuidas selle meetodi kasutamine mahutada tavapärase nõustamise ajaraami.

Sydney ülikooli professor **Tim Chen** rõhutas taas, et ülemaailmne rahvastik vananeb ning seetõttu muutub kvaliteetne ravimikasutamine järjest ja järjest olulisemaks. Selle realiseerimise üheks võimaluseks on apteekrite suurem kaasamine esmatasandi tervishoidu. Professor Chen tutvustas viimastis uuringuid ravimite kasutamise hindamise mõjust inimeste tervisetulemitele. On näidatud, et kui samal ajal tõsta patsientide teadlikkust oma ravimitest ning hoida silma peal, et patsientide ravi säiliks ja ei muutuks kui nad liiguvad erinevate tervishoiusüsteemi tasandite vahel, siis aitab ravimite kasutamise hindamine vähendada patsientide haiglasse sattumist.

Tartu ülikooli doktorant **Anita Tuula** ning sotsiaalfarmaatsia kaasprofessor **Daisy Volmer** rõhutasid järgnevalt ravimite kasutamise hindamise teenu- se olulisust, eelkõige levinud polüfarmakoteraapia ning patsientide üldiselt kesise ravijärgimuse foonil. Patsiendipõhine lähenemine ravimitega seotud probleemidele, aitaks paljusid eelmainitud muresid lahendada. Nad andsid ka ülevaate Eestis läbiviidud ravimite kasutamise hindamise lisateenuse piloot- projekti tulemustest.

Esimese konverentsi päeva teadusliku osa lõpetasid kolm töötuba, mis olid pühendatud kliinilisele farmaatsiale. Kliinilised proviisorid **Jana Lass**, **Marika Saar** ja **Kairi Marlen Antoniak** käsitlesid hulgiravimite kasutamise probleeme valuravi, vaimse tervise ning kroonilise neeruhaiguse kontekstis.

Konverentsi teise päeva avas kaasprofessor **Afonso Miguel Cavaco** Lissaboni ülikoolist, kes rõhutas patsientide terviseteadlikkuse olulisust. Kui patsiendid ei mõista terviseteadet piisavalt hästi, siis viib see hospitaliseerimiste suurenemiseni ning patsientide üldise elukvaliteedi languseni. Arvestades konverentsi sihtrühma, oli ettekande peamine rõhk loomulikult sellel, mida saavad apteekrid teha, et patsiente aidata mõistmaks oma haigust ning ravimeid ja seda, kuidas nendega igapäevaselt elada.

Andre Koit ja **Mart Vain Roche**'st ning **Lemme- Liis Jääger** Tartu Ülikooli Kliinikumist tutvustasid ravimitootja ja haigla ühisprojekti KAISER, mis on süsteem, mille kaudu on patsientidel endal võimalik teada anda oma haiguse või ravimitega seotud probleemidest. Kui seni on olnud tavapärane, et patsien-

A. Tuula ja D. Volmer ettekandeks valmis.

Foto: K.Sepp

E-postreid said huvilised uudistada ettekannete vahepeal.

Foto: D. Volmer

Suuliste ettekannete esitajad: vasakult A. Gavrilova Lätist; R-T. Raja, K. Rammi, R. Jögi Eestist; M. Girdenyte Leedust; K. Sepp, K. Kurvits Eestist ja A. Praskilevics Lätist. Foto: D. Volmer

did räägivad neil ilmnunud sümptomitest regulaarsetel visiitidel tervishoiu töötaja juurde, siis ajaline latents, mis jääb sümptomi ning visiidi vahele, võib saadavat informatsiooni oluliselt moonutada. Kai-ku platvorm võimaldab aga patsientidel tekkinud sümptomitest teatada koheselt ning nad saavad tervishoiutöötajalt oma teatisele ka kiiret tagasisidet. Lemme-Liis Jääger kirjeldas värvikalt, kui tänulikud on patsiendid võimaluse eest peaaegu et reaalajas saada oma probleemile lahendus, mida võimaldab Roche'i väljatöötatud ning toetatud ning TÜK-is hetkel piloteeritav süsteem.

Connected Health Cluster ühendab suuremaid ja väiksemaid terviseetemaliste digilahendustega tegelevaid ettevõtjaid. Connected Health Clusteri juht **Piret Hirv** tutvustas neist mõnda ning rääkis, milliseid võimalusi pakub arendajatele nende ühendus. Ta tõi välja, et patsiendi teekond läbi tervisesüsteemi on muutumas ning sageli alustab terviseprobleemiga inimene suhtlust mõne targa arvutiprogrammiga, mis annab esialgse hinnangu patsiendi võimalikule terviseprobleemile ning suunab ta lahenduse saamiseks järgmisele platvormile. Olgu selleks siis virtuaalne või reaalne arstivisiit või suunamine apteeki käsimüügiravimi järele. See on tulevik ning me kõik peame õppima selles elama.

Konverents jätkus kahe patsiendi vaatenurgast esitatud ettekandega. Esmalt rääkis **Katrina Laks** küll Migrevention rakendusest ning sellest, kuidas see aitab migreeniga patsiente oma haigus kontrolli all hoida, aga kuna ta ise teab väga täpselt mida tähendab igapäevaselt migreeniga elada, siis oli tema ettekandel ka selge sõnum patsientide poolt tervishoiutöötajatele, et mis siis ikkagi on see, mis inimeste teisel pool apteegiletti või arstilauda tegelikult muret teeb ning millistele probleemidele lahendust vajatakse. Konverentsi organisatoorse poolega abiks olev **Tiina Jokinen** kehastus järgnevalt patsiendiks ning kirjeldas mida tunneb üks keskmine patsient, kes peab oma kroonilise haigusega igapäevaselt elama. Me püüdleme küll ideaali poole, et patsiendid võtaksid oma ravimeid võimalikult regulaarselt ning arsti ettekirjutuste järgi, aga samas ei saa unustada, et patsient on ka inimene ning paratamatult vahest unustab oma ravimit võtta või reisile minnes selle sootuks koju ning meie apteekritena peaksime ka selliseid olukordi mõistma. Eriti hea oleks loomulikult, kui apteeker saaks sellises olukorras inimese mure ka jooksvalt apteegis lahendada, aga seda hetkel Eesti seadusandlus ei võimalda, et väljastada inimesele nõu hädapärane kogus kroonilise haiguse retseptiravimit, mida ta on järjepidevalt tarvitanud. Sarnast lisateenust kirjeldas konverentsi esimesel päeval Susanne Kaae, sest selline süsteem Taanis täna juba toimib. Samuti toonitas Tiina, et iga pat-

sient on mingis mõttes eripärane ning keskmist patsienti pidevalt silmas pidades võib kiiresti konkreetse patsiendi vajaduste arvestamisega rappa joosta. Pärastlõuna jätkus nelja erineva töötoaga, kus doktorant **Indre Treciokiene** ning professor **Katja Taxis** käsitlesid patsiendikeskse teenuse ja ravimite ratsionaalse kasutamise teemat, doktorant **Ere Uibu** patsiendiohutuse teemat, doktorant **Katrin Kurvits** ja dr. **Ott Laius** mõtisklesid apteekrite rolli üle ravimite täiendavate riskivähendamise meetmete tõhusama rakendamise üle ning kaasprofessor **Afonso Miguel Cavaco** käsitles süvendatult veel oma varasemale loengule lisaks võimalusi inimeste tervisekäitumise muutmiseks.

Teise konverentsi päeva lõpetas esitatud teesidest valitud suuliste ettekannete sessioon. Ettekandeid oli Lätist, Leedust ja Eestist. Enam olid esindatud Tartu Ülikooli proviisori- ja doktoriõpe ning Tallinna Tervisekõrgkooli farmatseudiõpe. Kõik ettekanded olid nauditavad ning avasid mitmeid erinevaid uurimisuundi millega tudengid kõrgkoolides tegelevad.

Teaduskomitee valis parimaks suuliseks ettekandeks **Regle-Teele Raja** Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolist ettekande a“Apteeгитеenuse kvaliteedijuhise“ kasutamine ja teadlikkus Eesti apteekrite hulgas. Parima e-postri auhinna sai Anastasija Kamarauskaite Leedust. Tema koostatud e-postril kirjeldati apteekri rolli diabeediga patsientide toetamisel vere glükoositaseme kontrollimisel.

Konverentsi viimase päeva esimese ettekandega tuletas doktorant **Janette Ribaut** Baseli ülikoolist kuulajatatele meelde, et väga oluline on arvestada ka seda kas erinevate tervise äppide või teiste digitaalsete lahenduste teaduspõhisust on ka hinnatud. Ta mõõnis, et kui tegemist on seda tüüpi rakendustega, mis aitavad inimesel ravimi võtmist meeles pidada või mingil muul praktilisel moel patsiendi elu lihtsamaks teha, siis see ei olegi nii hädapärast oluline, aga kui inimene teeb äppist saadava teabe põhjal oma tervist puudutavaid otsuseid, siis peaks seda kindlasti arvesse võtma. Nad on kolleegidega proovinud sellele teemale süsteemselt läheneda ning kaardistanud kõik erinevad aspektid, millele digitaalsete terviselahenduste väljatöötajad peaksid arendusprotsessi käigus mõtlema. Tulevikus on see digilahenduste arendajatele kindlasti suureks abiks

Parima e-postri autor A. Kamarauskaite.

Foto: K. Sepp

Parima suulise ettekande esitaja R-T Raja.

Foto: K. Sepp

Konverentsil osalejate ühispilt. Foto T. Jokinen

Ühe nutika digitaalse terviselahenduse näitena rääkis järgmiseks perearst **Madis Tiik** Minudoc keskkonnast, mis võimaldab nüüd muuhulgas patsientidel saada esmase võimaliku diagnoosi, kirjeldades veebirakenduses oma sümptomeid ning vastates mõningatele täiendavatele küsimustele. Täidetud küsimustik koos potentsiaalse diagnoosi ning olukorra tõsiduse hinnanguga suunatakse seejärel patsiendi arstile, kes saab selle siis aluseks võtta, kui inimene vastuvõtule tuleb. Sellise veebipõhise eeltriaaži peamise eelisenähtena töi dr Tiik välja selle, et perearsti praksises väheneb oluliselt häiriva telefonihelina hulk. Patsiendid saavad oma esmastele küsimustele vastuse ning aja kirja, ilma, et peaksid selleks arstikabinetti helistama, mis omakorda seab patsiendi, kes parasjagu seal, vastuvõttu. Madis Tiik tõdes, et kindlasti jääb edaspidigi arvestatav hulk patsiente, kes eelistab arstile helistada ning oma terviseprobleemist rääkida, aga tema kirjeldatud uudne lahendus pakub alternatiivi patsientidele, kes seda soovivad.

Tartu Ülikooli proviisoriõppe 5. kursuse tudeng **Hanna Keidong** rääkis järgnevalt erinevatest nutikatest lahendustest, mis aitavad inimestel ravimite võtmist meeles pidada või aitavad muul moel ravimite ratsionaalsele kasutamisele kaasa. Kuna

ravijärgimuse parandamine on niivõrd kompleksne protsess, siis ühest lahendust, mis kõikide patsientide ravijärgimust oluliselt parandaks, ei eksisteeri, aga erinevaid võimalusi tasub kaaluda ning siinjuures on kindlasti ka apteekritel oluline roll, et patsiendiga tema ravimite kasutamise harjumusi arutades välja selgitada, mis võiks olla need lahendused, mis talle sobivad ning aitavad tal võimalikult hästi arstiga kokku lepitud raviskeemist kinni pidada.

Kui konverentsi esimesel päeval räägiti Eesti kogemustest ravimite kasutamise hindamise teenuse piloteerimisega ning küsimustest, millega tuli sellejuures kokku puutuda, siis kolmandal päeval tutvustas kaasprofessor **Agnieszka Neumann-Podczaska** Poznani ülikoolist poolakate samateemalisi tegemisi. Ta rõhutas, et tulenevalt läbiviidud projektist toetas Poola valitsus ravimite kasutamise hindamise teenuse juurutamist ka laiemalt ning ta leidis, et kuigi praegu ei ole teenus veel väga laialt levinud, annab see siiski edasiminekuks väga hea aluse.

Konverentsi lõpetas programmiväline ettekanne professor **Ad van Doorenilt**, kes oli Pärnusse tulnud, et vastu võtta Eesti Akadeemilise Farmaatsia Seltsi tunnustus pikaajalise koostöö eest Tartu Ülikooliga siinsete tudengite õpetamisel. Professor van

Konverentsi teadus- ja korralduskomitee: vasakult D. Volmer, A. Tuula, O. Laius, K. Sepp, T. Jokinen ja I. Treciokiene. Foto: K. Kiis

Dooren rääkis kaasahaaravalt muudatuste juhtimise dünaamikast ning sellest et muutused on meie igapäevase elu osa. Erinevate muutuste ellurakendamise edu pant seisneb suures osas kriitilise hulga inimeste veenmises, et muutus on vajalik, sest vanaviisi enam ei saa.

Kolmas NCPC konverents andis kokkuvõttes väga palju mõtteainet ning suuniseid, kuhu apteegiteenust

Eestis arendada. Millised on meie praegused tugevused ning mida saaks täiendavalt väliste teadmiste kaasabil arendada. Erinevad digitaalsed lahendused on siin selleks, et jääda. Need aitavad meil sageli igapäevast tööd muuta mugavamaks ning kiiremaks, aga kokkuvõttes ei asenda need inimesekeskset personaalset nõustamist. Iga apteeki tulev inimene on eraldi individid ning neid erisusi tuleb ravimisuhtlemisel talle sobivate lahenduste leidmisel arvesse võtta.

Eesti vanim tervishoiuasutus - Revali Raeapteek - tähistas oma 600 aastapäeva

Triinu Entsik-Grünberg
Revali Raeapteegi proviisor-juhataja

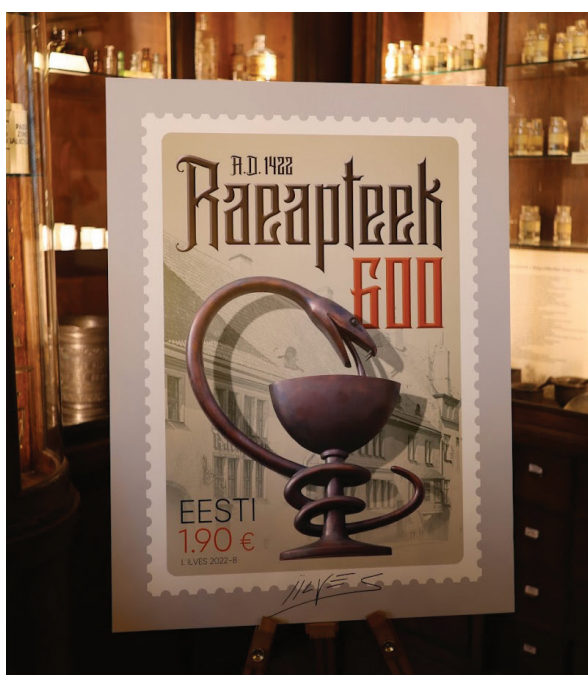
Fotograaf Tiit Aunaste

Sündmus

Röömsad juubelipidulised ajaloolise apteegi ees

Raeapteek on vanim püsivalt samades ruumides tegutsev apteek Euroopas. Ühtlasi peetakse seda ka Eesti farmaatsiatööstuse sünnipaigaks ja meie vanimaks tervis-hoiuasutuseks. Kui perspektiivi tervishoiust väljapoole laiendada, võib Raeapteeki kõhklusteta pidada ka Maarjamaa vanimaks järjepidevalt tegutsenud ettevõtteks. Kuigi apteegi täpne asutamise aeg ei ole teada, mainitakse seda esmakordselt Rae märkmeraamatus aastal 1422. Sellele kirjalikult esmamainimisele viidates tähistasi-megi 8. aprillil Raeapteegi 600. sünnipäeva.

12. märtsil enne ametlikku suurt juubelit olid Raeapteeki kutsutud kõik meile teada olevad ja endiselt meie seas viibivad raeapteekrid, et õdusas ringis kokku saada, tutvusi sobitada

Fotograaf Tiit Aunaste

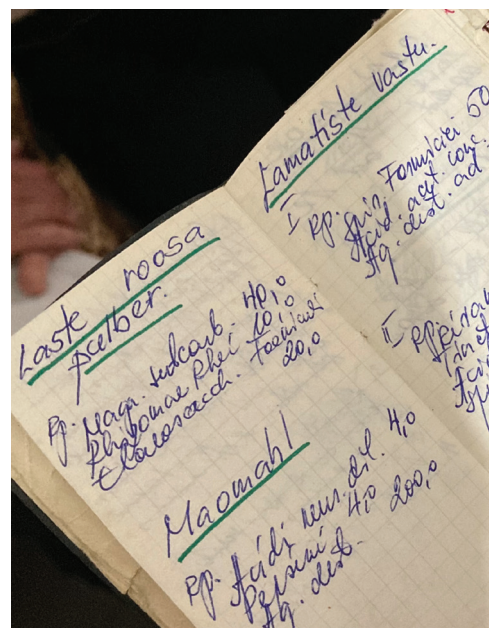
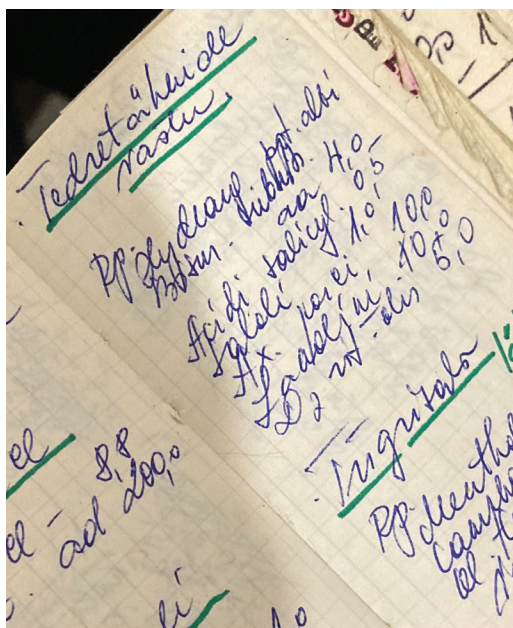

Fotograaf Tiit Aunaste

**Raeapteegi endised ja praegused töötajad said apteegi juubeli tähistamiseks kokku
juba 12. märtsil 2022**

või neid uuendada ning oma Raeapteegis töötatud aegadest muljeid, lugusid ja mälestusi jagada. Paljud kohaletulnutest on veel tänagi tegevapteekrid ja nii oli eriti põnev võrrelda kunagisi aegu ning tänapäeva. Proviisor Signe Ritsbek oli kaasa võtnud oma käsikirjas retseptiraamatu, mida omal ajal sai igapäeva-

ses töös kasutatud. Ka pärast pikki aastaid ei olnud Signe nõus oma retseptiraamatut Raeapteegi muuseumile loovutama, aga pelgalt sellega tutvumine oli juba väga põnev. Apteek oli sel õhtupoolikul täis säravaid silmi ja ülevat emotsiooni.

Fotograaf Tiit Aunaste

Signe Ritsbeki vana retseptiraamat pakkus kokkutulnutele suurt äratundmisrõõmu

Suured juubelipidustused toimusid **8. aprillil Tallinna Raekojas**. Kutsutud olid kõik, kes on täna või ajaloos olnud seotud Raeapteegiga, aga ka meie head koostööpartnerid ja abilised, kelle toel Raeapteek oma 600. aastapäeval endiselt edasi tegutseb.

Oma pidulikud õnnitlused andsid sõnavõttudes edasi Sotsiaalministeeriumi terviseala asekanstler Heidi Alasepp, Tallinna abilinnapea Joosep Vimm, Tallinna kesklinna vanem Monika Haukanõmm ja Apotheka juhatuse liige Marika Pensa. Pidulikku vastuvõttu aitas ajastutruu keskaegse muusikaga tervikuks siduda vanamuusikaansambel Rondellus.

Farmaatsia erialaorganisatsioonide nimel võttis sõna Eesti Farmaatsia Seltsi juhatuse liige Jaak Koppel, kes andis apteegi au-aadresside kogu täienduseks üle kõigi Eesti farmaatsia erialaorganisatsioonide poolt allkirjastatud auaadressi Raeapteek 600.

Tallinna Raekojas toimunud pidustuste kulminatsiooniks oli Tartu Ülikooli professor Ain Raali poolt spetsiaalselt Raeapteegi juubeliks koostatud raamatu „Raeapteek 600“ tutvustus. See annab suurepärase ülevaate meie vanima apteegi ajaloost selle algusest kuni tänapäevani. Sellesse on koondatud kõik varem Raeapteegi kohta ilmunud, aga ka seni avaldamata materjalid ning sellisena on tegu kahtlemata kõige põhjalikuma Raeapteegi ajalugu käsitleva tervikteosega. Kõik kutsutud said eelnimetatud teose koos autori ja tänaste Raeapteegi esindajate pühendusega mälestuseks. Huvilistel on võimalik see endale soetada Raeapteegist.

Tallinna Raekojast suundusime keskaja vaimust kantud protsessiooniga Raeapteeki, kus heiskasime maja fassaadile uue lipu ja pidulik vastuvõtt jätkus juubilari rüpes Raeapteek600 postmargi esitlusega. On meeldiv tõdeda, et Raeapteek sai ümmargusel sünnipäeval palju kajastust nii eesti- kui ka välismaises meedias ning sünnipäeval osaleda soovijaid oli lõppkokkuvõttes rohkem, kui suutsime võõrustada.

Et seda ebaõiglust heaks teha ja kõigile Raeapteegile südamest kaasa elajatele juubilari ajaloost läbi imbutunud auras osa saamist võimaldada, korraldab Raeapteegi muuseum huvilistele güdiga ekskursioone ja erinevaid töötubasid. Näiteks valmistatakse Rae ürdisoola, kus lisaks ravimtaimedele uhmerdatakse soola sisse kadakamarju. Laste seas on populaarne mart-

Fotograaf Tiit Aunaste

Jaak Koppel andis Raeapteegile üle kõigi farmaatsiaorganisatsioonide au-aadressi

Fotograaf Tiit Aunaste

Raeapteegi ajalugu on saanud kaante vahele

Fotograaf Tiit Aunaste

Ain Raal andis ülevaate Raeapteegi pika ajaloo keerdkäikudest

Fotograaf Tiit Aunaste

Peo korraldustoimkond toimetab ajastukohases rõivastuses

Fotograaf Tiit Aunaste

Raeapteegis oli võimalik osta Raeapteegi juubelimarki ja esimese päeva ümbriku

sipani töötuba, kus muuhulgas tuleb juttu kuulsast Mardileiva legendist, mille kohaselt see maius olevat esmakordselt leiutatud just Raeapteegis. Martsipani müüdi algselt apteegis kui ravimit ja seda soovitati eelkõige mälu tugevdamiseks, aga rohkem tustust on see kogunud rohuna armuvalu vastu.

Lisaks tähistame juubeliaastat kogu aasta jooksul mitmete eri üritustega. Kord kuus, neljapäeva õhtuti toimuvad Raeapteegis nn juubeliloengud, kus külalisteks on ajaloolased ja teised oma ala spetsialistid, kes tutvustavad Raeapteeki eri vaatenurkadest, aga ka üldisemalt keskaja eluolu, sh tolleaegset joogi- ja

toidukultuuri. Loengutele saab registreerida e-maili teel ja info on üleval nii kodulehel kui kajastatud FB sündmusena. Vt. <http://raeapteek.ee/juubeli-loengusari/>

Kuna paljud Raeapteegist pärit muististest ei ole tal-
lel apteegis, koostasime ajaloo huvilistele koostöös Eesti Ajaloomuuseumiga juubeliaasta tähistamiseks uue programmi “Raeapteeker Burcharti kiusatus”. Erilise melu saatel on võimalik Raeapteeki külastada MuuseumiÕÖ, Keskaja Päevade ning Vanalinna Päevade raames.

Fotograaf Tiit Aunaste

Endised raeapteegi töötajad- Liia Vollrat, Malle Tamm, Valentina Treufeldt, Marje Pavel, Merike Lember, Signe Ritsbek jt. Kõigile juubelikülalistele oli see meeldejääv päev.

Erasmuse projektiga apteegipraktikale Raeapteeki

Raeapteegis oli apteegipraktikal Portugali farmaatsiatudeng Lina Castro.
Teda küsitles Kaidi Sarv.

1. Kuidas juhtus, et tulite praktikale Eestisse?

Tulin Eestisse Euroopa programmi Erasmus+ raames. See annab noortele võimaluse õppida või teha praktikat erinevates Euroopa riikides. Eesti oli innovatsiooni ja arendustegevuse tõttu koheselt minu esimene valik. Minu avaldus võeti vastu ja hetkel olen praktikal Euroopa vanimas apteegis - Raeapteegis.

2. Milline on farmaatsiaõpe Portugalis?

Portugalis on haridustasemed kraad farmaatsiateadustes ja apteegitehnik. Õpin apteegitehnikuks, mis on võrdväärne bakalaureusekraadiga, sellele järgneb farmaatsia erialal farmaatsiateaduse magistrikraad.

Õppetöö kestab neli aastat, esimesel kolmel aastal on meil teoreetilised ja praktilised ained. Ainetest nimetaksin: farmakoloogia, farmakokeemia, geneetika, immunoloogia, biokeemia, dermafarmaatsia ja kosmeetika, kvaliteedijuhtimine, farmaatsia ja farmatseutilise tehnoloogia labor. Lõppev aasta on omakorda pühendatud kolmele praktikaperioodile ja uurimisprojekti koostamisele. Praktika tähendab praktiseerimist üldapteegis, haiglaapteegis ja farmaatsiatööstuses.

Uurimisprojekti käigus kavandame ja teeme uurimisprojekte teaduskirjanduse baasil. Mina uurin koos kolleegiga *ayahuasca* antinotsitseptiivset toimet. Meie projekt koosneb kahest osast: teoreetilisest osast, kus koostame süstemaatilise ülevaate ja praktilisest osast, kus toimub eksperimentaalne uuring ühenditega *Banisteriopsis caapi* taimest valistatud *Ayahuasca* mikstuurst.

Kraadi saamiseks peavad üliõpilased sooritama lõpuksami ja esitama uurimisprojekti. Uurimisprojekti on meile abiks meie õpetajad. Kahtlemata muudab see tugi meie töö lihtsamaks.

3. Miks sa valisid farmaatsia?

Minu apteekriks õppimisega on naljakas lugu. Keskkooli lõpus ei teadnud ma, millist eriala kolledžisse sisseastumisel valida. Tadsin, et see on tõsine otsus ja see võib määrata minu edasise tuleviku. Portugalis saame kandideerida kuni kuuele erinevale erialale, märkides järjekorras oma eelistused. Tuli valida erinevate humanitaar- ja loodusteaduslike erialade vahel, mistõttu muutsin mitu korda oma avaldust. Lõplikuks kandideerimiseks oli mul 1. kohal õigus-teadus, millele järgnesid veeteadused ja farmaatsia.

Kui saabusid vastuvõtu tulemused ja nägin, et mind valiti farmaatsia erialale, nutsin ja olin pettunud. Täna olen mulle antud võimaluse eest tänulik, sest tunnen, et olen täpselt seal kus olema peaksin. Mulle meeldib kirglikult minu eriala, pidev teadmiste omandamine, kontakt inimestega ja võimalus neid aidata. Arvan, et selle farmaatsiakire on mulle nelja aasta jooksul edasi andnud minu suurepäraseid õpetajad, kes annavad iga päev endast parima, et nende õpilastest saaksid tulevikus tipp-professionaalid.

4. Kuhu plaanid pärast kooli lõpetamist tööle asuda? Või plaanid edasi õppida?

See on hea küsimus. Ma otsin väljakutseid, mitte «klišeelikus» mõttes, vaid tõelist väljakutset, mis võimaldaks mul kõiki oma teadmisi apteegitehnikuna rakendada. Tahan, et see viiks mind mu mugavustsoonist välja ning annaks mulle võimaluse pidevaks õppimiseks ja uute teadmiste omandamiseks. Ma mõtlen nii, sest tean, et sellised kogemused määravad mu karjääri ja võimaldavad mul mõista, milliste valdkondadega ma end samastan ja millele keskendun. Olen huvitatud juhtimisest, turundusest ja farmakoloogiast. Seega mõtlen nendel aladel täiendada kõrghariduse omandamisele.

Lina Castro Raeapteegi juubelikutseid pitseerimas

5. Kui kaua oled juba Eestis olnud? Kus käinud ja mida näinud?

Olen olnud Tallinnas kaks kuud ja see on olnud kuudepikkune pingeline õppimine. Väga huvitav on võrrelda kahe Euroopa riigi - Portugali ja Eesti - erinevusi. Erinevused on nii turustatavate ainete ja kaubamärkide tüübis ning kasutajate isiklikes eelistustes ravimite või loodustoodete valimisel.

Mind üllatas lihtsus ja praktiline viis, kuidas eestlased saavad ID-süsteemi kaudu oma arstiretsepti kasutada. Portugalis on see käsitsi kirjutatud retseptide tõttu palju keerulisem. Meil on olemas ka elektroonilised retseptid, mida saab saata e-posti või telefoni teel või arst saab retsepti välja printida. Mõlemal juhul tuleb kasutaja poolt soovitud ravimite valimiseks sisestada juurdepääsukoodid.

Raeapteegis täidan tavapäraseid apteegitehniku tööülesandeid: tellimuste vastuvõtmine ja kontrollimine, ravimite ladustamine, aegumiskuupäevade kontroll, ravimite väljastamine, unustamata kuulsate “Klarett” ja “Martsipan” müüki. Olles Euroopa vanimas apteegis, on mul au kohtuda ja vestelda inimestega kogu maailmast, sealhulgas portugali keeles, mis muudab selle kogemuse veelgi tänuväärsemaks.

Veidi veel tutvustuseks:

Minu nimi on Lina Castro, ma olen 21-aastane, olen pärit Portugalist ja elan kõikide aegade kõige ilusamas linnas Portos. Erasmust teen Tallinnas. Hetkel olen olnud kaks kuud Raeapteegis ja järgmisel nädalal lähen veel kolmeks nädalaks praktikale Ida-Tallinna Keskhaiglasse.

Õpin Porto Polütehnilise Instituudi tervishoiukõrgkoolis proviisori assistendiks. Ma õpin viimast aastat, juunis lõpetan kraadiõpingud ja saan proviisoriks.

Praegu otsin ma võimalusi isiklikul ja professionaalsel tasandil arenemiseks. See on üks põhjusi, miks otsustasin teha Erasmuse Tallinnas, teisel pool Euroopat. Ma arvan, et selline kogemus on inimestele väga oluline: elada teises riigis, rääkida teist keelt, tutvuda uue kultuuriga, kohtuda inimestega kogu

maailmast - see on seda tüüpi kogemus, mis muudab teie elu. See on midagi, mis jääb alatiseks meelde.

Mul on hea meel olla praktilal Raeapteegis, apteekide ajaloo ja arengu aspektist nii olulises kohas. Ma saan nii lühikese ajaga nii palju õppida ja see on minu jaoks tõeline kogemus. Tahan tänada Triinut, Birgittit, Helenat ja Birgittat meeldiva aja ja kõige selle eest, mida nad mulle õpetavad. See tähendab minu jaoks väga palju!

Mäletan seda esimest korda, kui ma apteeki tuln ja üllatusin selle koha ilust, apteegil on nii palju lugusid. Iga apteeker, apteekri assistent või apteekri üliõpilane peaks tõesti seda apteeki külastama, et selle apteegi ajalooga tutvuda. See on hämmastav ja jumalik koht, mida külastada.

Arvuti apteekrit esialgu ei asenda

Statistikaamet avaldab erinevaid põnevaid andmeid ja prognoose. Võrreldes perearstidega on apteekrite sooline palgalõhe väga suur. Samas on lootus, et arvuti apteekrit ka lähemas tulevikus ei asenda.

Täisajaga töötajate koguarv

Proviisorid ja farmatseudid (2262), kogu Eesti

töötavaid mehi

35

töötavaid naisi

850

Täisajaga töötajate koguarv

Üldarstid (2211), kogu Eesti

töötavaid mehi

96

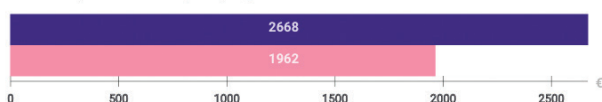

töötavaid naisi

650

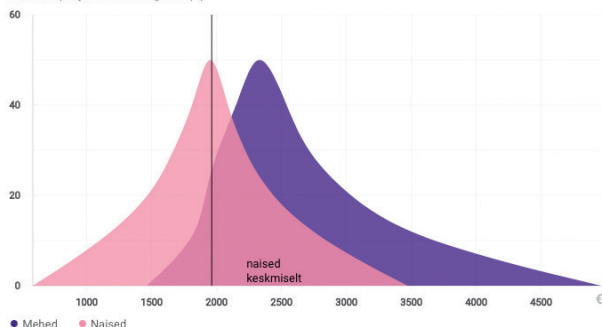
Täisajaga töötavate meeste ja naiste keskmine töötasu | IV kvartal 2021

Proviisorid ja farmatseudid (2262), kogu Eesti

Mehed teenivad 706 € rohkem kui naised keskmiselt.

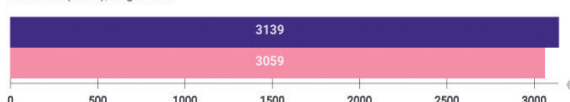
Detsiilide põhjal hinnatud sagedus (%)

● Mehed ● Naised

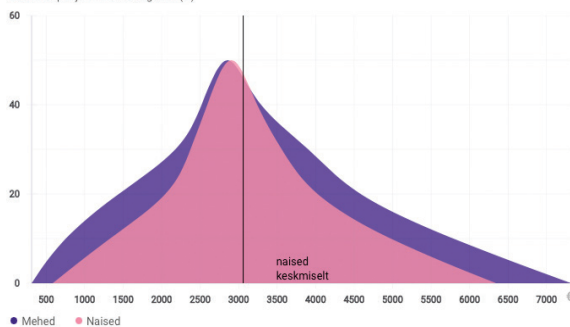
Täisajaga töötavate meeste ja naiste keskmine töötasu | IV kvartal 2021

Üldarstid (2211), kogu Eesti

Mehed teenivad 80 € rohkem kui naised keskmiselt.

Detsiilide põhjal hinnatud sagedus (%)

● Mehed ● Naised

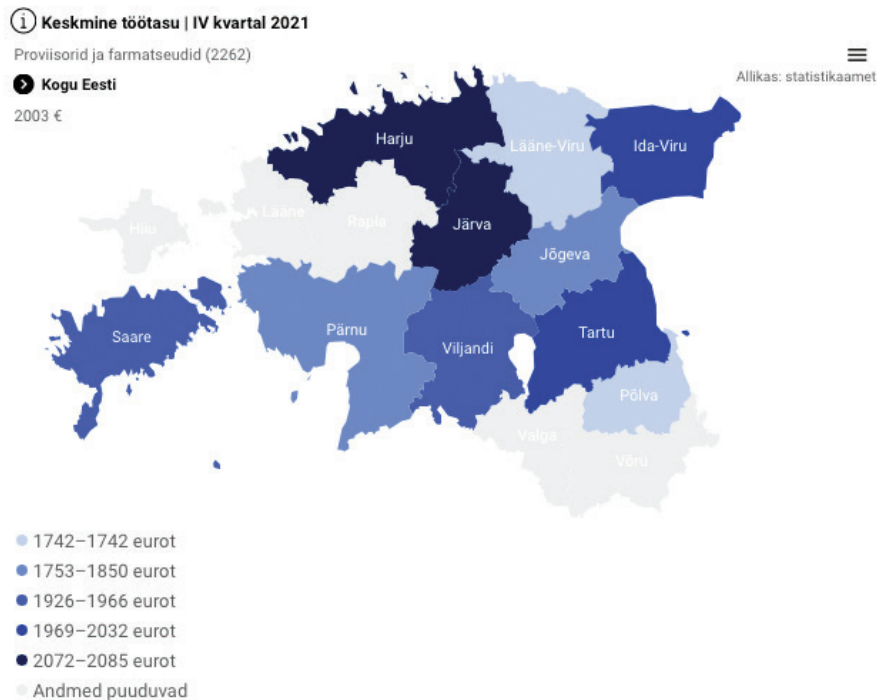
Apteegis täistööajaga töötavad meesproviisorid-farmatseudid teenivad keskmiselt 700 eurot kuus rohkem kui apteegis töötavad naisproviisorid-farmatseudid. Perearstide (üldarstide) puhul on sooline palgalõhe apteekrite omast ligi 10 korda väiksem, vaid 80 eurot. Apteekrite sedavõrd suurt soolist palgalõhet ei saa selgitada meeste oluliselt keerukama ja vastutusrikkama tööga.

Aastal 2030 on sellel ametialal prognoositud brutotöötasu 2500–2999 eurot. Sellel ametialal on väike risk, et inimese asendab arvuti ja vanusest tingitud asendusvajadus on keskmine.

Aasta 2019	Aasta 2030	Riskid
Keskmine töötasu (1404 €)	Keskmine töötasu (2315 €)	
Alla 1000 euro	Alla 1000 euro	Väike asendusvajadus vanuse tõttu
1000–1499 eurot	1000–1499 eurot	
1500–1999 eurot	1500–1999 eurot	Keskmine asendusvajadus vanuse tõttu
2000–2499 eurot	2000–2499 eurot	
2500–2999 eurot	2500–2999 eurot	Suur asendusvajadus vanuse tõttu
3000–3499 eurot	3000–3499 eurot	
3500–3999 eurot	3500–3999 eurot	
4000–4499 eurot	4000–4499 eurot	
Vähemalt 4500 eurot	Vähemalt 4500 eurot	
		Suur töönaosus, et inimese asendab arvuti
		Keskmine töönaosus, et inimese asendab arvuti
		Väike töönaosus, et inimese asendab arvuti

Apteekrite keskmine palk ei saavuta perearstide praegust palgataset ka 2030. aastaks. Samas on meie asendusvajadus keskmine.

Palga- ja pensioniprognosi on koostanud teadusprojekti InWeGe tulemusena Tartu ülikooli majandusteaduskonna uurimisrühma teadlased. Prognoosimisel on kasutatud ametiala palgakasvu aastail 2018 ja 2019 / 2019. aastal. Ametiala kaalutud keskmine palk on viidud vastavusse ametliku keskmise palgaga 2019. aastal ja ametiala 2030. aasta kaalutud keskmine palk on viidud vastavusse prognoositava keskmise palgaga sel aastal. Ühelgi ametialal ei lubatud keskmise palga negatiivset kasvu.

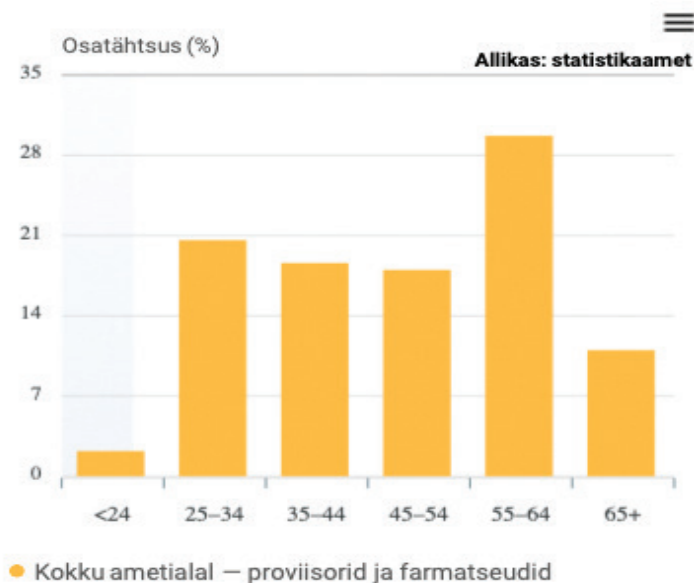

Apteegis töötavate proviisorite ja farmatseutide keskmine töötasu 2021. aasta viimases kvartalis oli keskmiselt 2003 eurot. Kõige kõrgem keskmine töötasu oli Harju- ja Järvamaal, järgnesid Ida-Virumaa ja Tartumaa. Läänemaa, Raplamaa ja Hiiumaa keskmist töötasu ei ole avaldatud, kuna töötajaid nendes maakondades on statistiliseks võrdluseks liiga vähe.

Keskmine töötasu – aritmeetiline keskmine, kõigi täisajaga töötavate inimeste palkade summa, mis on jagatud palgasaajate arvuga. Töötaja ametikoha keskmine brutotöötasu kuus arvutatakse valitud perioodi jooksul tööandja deklareeritud maksudeklaratsiooni TSD lisade 1 ja 2 väljamaksessummade põhjal.

Töötasu arvutamisel võetakse arvesse vaid tööne tulu. Selleks kasutatakse TSD lisa 1 väljamakseliike 10, 12 ja 13 ning lisa 2 väljamakseliike 120, 121, 126, 127, 144, 145. Töötasude summa jagatakse töötasu saajate arvuga.

Ametiala vanuseline jaotus | IV kvartal 2021

Ilmus eestikeelne kõrgkooliõpik farmatseutilisest tehnoloogiast

Eelmise eestikeelse farmatseutilise tehnoloogia õpiku „Ravimite tehnoloogia põhijooned. Õpik ülikooli arstiteaduskonnale“ kirjutas professor Nikolai Veiderpass ning andis välja 1964. aastal Eesti Riiklik Kirjastus, seega ligi 60 aastat tagasi.

Märtsi algul ilmus uus tõlkeõpik „Aultoni ravimiarendus. Ravimpreparaatide disain ja tootmine“. See on tõlge maailmakuulsalt inglisekeelse õpiku „Aulton's Pharmaceutics – The Design and Manufacture of Medicines“ viiendast väljaandest, mille toimetajad on farmaatsia eriala professorid ja tunnustatud teadlased Michael E. Aulton ja Kevin M.G. Taylor. Eestikeelse õpiku toimetajad on TÜ farmaatsia instituudi teadlased professor Jyrki Heinämäki, professor Karin Kogermann, kaasprofessor Urve Paaver, kaasprofessor Ivo Laidmäe ja dr. Laura Viidik.

Äsja ilmunud tõlkeõpiku maht on 939 lk (49 peatükki). Mahukas õpik käsitleb seda, kuidas raviainetest saavad meditsiinis kasutatavad efektiivsed, ohutud, kvaliteetsed ning patsiendile sobivad ravimpreparaadid. Erilist tähelepanu pööratakse ravimvormide ja uudsete ravimkandursüsteemide disainile ja valmistamisele. Õpiku sihtrühm on proviisori- ja farmatseudiõppe üliõpilased ning farmaatsia eriala doktorandid. Peale selle sobib õpik kasutamiseks nii praktiseerivatele proviisoritele ja farmatseutidele kui ka farmaatsia-, toiduainete- ja kosmeetikatööstuse asjatundjatele. Kuna farmaatsia on interdistsiplinaarne eriala, saavad õpikust teadmisi ka muude baasteaduste ja meditsiini valdkonna teadlased, kes oma uurimistöös keskenduvad ravimiarendusele.

Raamatu esikaas

Õpiku väljaandja on Tartu Ülikooli kirjastus ja väljaandmist toetasid programmi „Eestikeelsed kõrgkooliõpikud 2013–2017“ raames Haridus- ja Teadusministeerium ja SA Archimedes, Tartu Ülikooli kirjastamiskolleegium, Tartu Ülikooli meditsiiniteaduste valdkond, Tartu Ülikooli farmaatsia instituut, Eesti Akadeemiline Farmaatsia Selts, Soome Farmaatsia Ühingu ja Soome apteeker dr. Tapani Niskanen.

Parima hinnaga (50 eurot) on raamat saadaval Tartu Ülikooli Kirjastusest:

<https://tyk.ee/arstiteadus/00000013261>

EAFS ja Gedeon Richter kuulutasid välja 1000-eurose stipendiumi

Eesti Akadeemiline Farmaatsia Selts (EAFS) ja Gedeon Richter Eesti filiaal kuulutasid välja järjekorras kaheksanda 1000-eurose stipendiumi.

Heikki Sal-Saller

Stipendiumi saavad Peep Veski fondist taotleda Tartu Ülikooli proviisoriõppe üliõpilased, kes on teostanud uurimistöö farmatseutilise tehnoloogia valdkonnas või sellega lähedalt seotud valdkonnas ja kaitsnud selle edukalt.

István Bán, Ungari ravimifirma Gedeon Richter Eesti filiaali juht on seda meelt, et ajal, kus meie elu on täis ebakindlust, pakub stipendium parasjagu kindlust. „Anname sel aastal välja kaheksanda stipendiumi, mille minevik on soliidne ja tahame järgnevatel aastatel jätkata,“ lisab István Bán.

Eesti Akadeemilise Farmaatsia Seltsi juht, Tartu Ülikooli farmakognosia professor **Ain Raal** hindab stipendiumi kasu üliõpilastele kahest vaatepunktist. „Esiteks, stipendium tekitab proviisoriõppe üliõpilaste seas elutervet konkurentsi, kus mitme taotleja esitatud tööde seast valitakse üks. Teiseks, stipen-

dium paneb pingutama, kuna žürii koosneb oma ala tippasjatundjatest. Konkureerimine on paratamatu ja väga vajalik ka tööturule sisenemisel,“ räägib ta. Lisaks on stipendium teadvustanud teadustöö tegemise vajadust. Proviisoriõppe lõpetanud lähedastele jaeapteekidesse – sinna on neil siseneda lihtne, kuna proviisoritest on Ain Raali sõnul puudus. Tööle on mindud ka haiglaapteekidesse, samuti raviametisse ning mõned doktorikraadi taotlejad on ametis ülikooli juures.

2021. aastal anti Peep Veski fondist kahele Tartu Ülikooli üliõpilasele Gedeon Richteri 120 sünnipäeva puhul korraga välja kuues seitsmes stipendium, kokku 2000 eurot. Stipendiumi said farmatseutilise tehnoloogia ja füüsikalise farmaatsia valdkonnas uurimistöid kaitsnud Kristjan Olado ja Valeria Maandi. Uurimistööd käsitlesid 3D printimist ja uudseid haavakatteid.

Lepingule kirjutasid Tartus Lodjakojas alla Eesti Akadeemilise Farmaatsia Seltsi juht Ain Raal ja Gedeon Richteri Eesti filiaali juht István Bán

Eesti Apteekrite Liit sai uue volikogu ja juhatuse

Eesti Vabariigi aastapäeva eelsel päeval, 23.02.2022 toimus Paides, Järvamaa Muuseumi uues hoones Eesti Apteekrite Liidu korraline üldkoosolek.

Kaidi Sarv

Eesti Apteekrite Liidu peaproviisor

Päevakorras oli

1. *Juhatuse ülevaade EAL 2021. aasta tegevusest ning 2021. aasta majandusaasta aruande ära kuulamine ja kinnitamine*
2. *Volikogu liikmete valimine järgmiseks 4 tegevusaastaks*
3. *Arutelu päevakohastel teemadel: apteekide omandireformi tulevik, projektid jmt.*

Lisaks täisliikmetele osalesid üldkogul toetajaliikmed ja ka kutsutud külalised. Asukoha, kuupäeva, koroonapandeemia ja muude “takistuste” tõttu oli osavõtt kohapeal tagasihoidlik. Mitmetel tekkisid takistused veel vahetult enne tulekut. Siiski oli tänu mitteosalenud liikmete antud volikirjadele kvoorum olemas ja üldkoosolek otsustusvõimeline. Aitäh kõigile, kes üldkoosoleku õnnestumisele omalt poolt kaasa aitasid: kohapeal osalesid ja ka mõnele osalejale volikirja andsid. Vajalikud otsused said vastu võetud.

Volikogu liikmekandidaate oli üles seatud kura-ditosina jagu ja kõik kandidaadid said ka liikmete täieliku toetuse osaliseks. Palju õnne uuele volikogu koosseisule, kelle vedada Apteekrite Liidu rong järgmised neli aastat on.

EAL volikogu liikmeteks valiti: Anu Laimets, Ester Tiru, Eva-Viktooria Närska, Kai Kimmel, Kristi Väits, Maarja Tiitson, Malle Hilpus, Merilin Ujok-Järvik, Tiina Järve, Riina Gull, Ulvi Talts, Ülla Kaare ja Ülle Rebane.

Volikogu 13 liikmest 7 oli ka eelmises volikogu koosseisus, 6 on uued liikmed. Seega on uues koosseisus tagatud nii värsked ideed kui ka traditsioonide hoidjad. Apteekrite Liidul täitub järgmisel aastal juba kolmekümnes tegevusaasta.

Koosolekule järgnes ekskursioon alles valmivas Järvamaa Muuseumi hoones, milles väljapaistvale kohale tuleb ka apteegiekspositsioon. Sellest vanema osa moodustab juba varasemast ajast tuttav nn “Brasche kolleksioon”. Uuem osa põhineb Pärnu Vanast Apteegist Einar Pauguse poolt deponeeritud apteegi sisustusel.

Kai Kimmel ja muuseumirahvas kutsuvad kõiki apteekreid Järvamaa apteegikolleksiooni täiendamisele kaasa aitama: **kui teil on vanemat apteegimööblit, apteegiklaasi või -portselani, mida te raatsite muuseumile annetada või väljapanemiseks deponeerida, on see väga oodatud.**

Muuseumi on kummalisi radu ja läbi mitmete inimeste jõudnud erinevad apteegiesemed, mis ilma äratundva apteekri silmata oleks hävitatud või prügimäele viidud. **Kui teil on muuseumi sobivat vara või teate kedagi, kellel võiks seda olla, siis palume seda teavet ka Järvamaa muuseumiga või Kai Kimmeliga jagada.**

Enne kojusõitu pakkusid kohalikud kokad meile maitsva lõunasöögi. Usun, et kõigile osalejatele sai sellest rõõmus ja meeldejääv päev.

Eesti Apteekrite Liidu volikogu vastvalitud liikmed

vasakult: Anu Laimets, Ülle Rebane, Ulvi Talts, Ülla Kaare, Kai Kimmel ja Tiina Järve.

Fotolt puuduvad Ester Tiru, Eva Närska, Kristi Väits, Maarja Tiitson, Malle Hilpus, Merilin Ujok-Järvik ja Riina Gull

Eesti Apteekrite Liidu põhikirja kohaselt valib volikogu juhatuse liikmed. Sarnaselt volikogu liikmetele valitakse ka juhatuse liikmed neljaks aastaks.

20. aprillil kogunes uus volikogu koosseis oma esimesele töökoosolekule. Tulla sai nii Apteekrite Liidu Endla tänava koosolekuruumi kui ka osaleda üle veebi. Koroonapandeemia ajal on viimane võimalus tavaliseks saanud ja mõnetunniseks koosolekuks on raske kaugelt kohale tulla. On ju Apteekrite Liidu volikogu liikmed igast Eestimaa otsast.

Volikogu otsustas valida Eesti Apteekrite Liidu juhatuse liikmeteks Kai Kimmeli, Malle Hilpuse, Ülle Rebase, Tiina Järve ja Kaidi Sarve. Kolm esimest vedasid juhatuse vankrit ka eelmisel tööperioodil, kaks viimast said aiasad oma pihku alates sellest aastast.

Volikogu liikmed arutasid ka apteegiteenuse edasise arengu üle. Täpsema tähelepanu all oli viis teemat: Volikogu liikmed mõtisklesid mitmete teemade üle

- * *apteekri oskused ja pädevus* - apteekrid tunnetavad, et arstid suhtuvad neisse sageli üleolevalt ning apteekri viidatud raviprobleeme vähendatakse või

nende olemasolu eiratakse. Samas eiravad ka apteekrid ise arstide juhiseid. Kuidas jõuda arstidega ühisele lainele?

- * *internetimüügi plussid ja miinused* - palju räägitakse ravimite internetimüügist ja internetiapteekidest, kuid millised on väikeapteekide vajadused ja võimalused internetimüügi pakkumiseks?

- * *ravimite personaalne pakendamine* - paljud hooldekodud on üle läinud personaalselt pakendatud ravimite kasutamisele. Mõned on ka sellest loobunud. Millised on väikeapteekide võimalused personaalseks pakendamiseks?

- * *koostöö ravimite valmistamise vallas* - ainete ja tööaja puudust on võimalik vähendada omavahelises koostöös. Ainete kiirem ringlus on kõigile kasulik.

- * *laste pulbrite asemel suspensioonide valmistamine* - Kai Kimmel tutvustas uumat meetodit, mille abil saab lahusesse viia pulbrilisi aineid. Mitmetele oli see uudikseks. Puuduseks on aga baaslahuse kõrge hind. Leiti, et meetod vajab laiemat tutvustamist.

Kokkuvõtteks oli tegus ja mõtterikas kokkusaamine. Jõudu ja edu kõigile meie eriala edendamisel!

Vaktsiinikahjude hüvitamine Covid-19 vastase vaktsineerimise korral

Alates 01.05.2022 saab Eesti Haigekassast taotleda vaktsiinikahju hüvitist.

Vaktsiinikahjude fondist hüvitise saamise aluseks on kõikide järgnevate asjaolude koosinemine

vaktsineerimine on toimunud Eestis

vähemalt 4 kuud kestnud raske tervisekahjustus või surm

tervisekahju on arsti poolt dokumenteeritud

Raviameti hinnangul on tegemist vähemalt tõenäolise põhjusliku seosega vaktsineerimise ja tekkinud tervisekahju vahel

Hüvitis on ühekordne väljamakstav tulumaksuvaba hüvitis inimesele, kellel on Covid-19 vastase vaktsineerimise tagajärjel tekkinud raske tervisekahjustus. Kahjustus peab olema kestnud vähemalt neli kuud või lõppenud inimese surmaga. Vaktsineerimise ja tervisekahju vahel peab Raviamet olema tuvastatud vähemalt tõenäolise seose.

Mis on kindlustusjuhtum?

Kindlustusjuhtumiks loetakse nelja asjaolu koosinemist:

- vaktsineerimine on toimunud Eestis
- vähemalt 4 kuud kestnud raske tervisekahjustus või surm
- arst on tervisekahjustuse dokumenteerinud
- Raviameti hinnangul on tegemist vähemalt tõenäolise põhjusliku seose vaktsineerimise ja tekkinud tervisekahjustuse vahel.

Milliseid vaktsiine katab vaktsiinikindlustus

Covid-19 vastased vaktsiinid:

- Pfizer Comirnaty
- Pfizer (laste) Comirnaty
- Moderna Spikevax
- Moderna (laste) Spikevax
- AstraZeneca Vaxzevria
- Janssen
- Novavax NUVAXOVID
- VLA2001 Valneva

Kes saavad taotleda?

Tervisekahjustuse saanud inimene või tema pärija.

Taotluse esitamine eestkoste või volituse alusel:

Kui taotleja on eestkostetav või talle on määratud seaduslik esindaja, tuleb taotluse esitamisel eestkostet või esindatust tõendada.

Alaealise (kuni 18.a. k.a) ja täisealise eestkostetava isiku eest esitab vaktsiinikahjude hüvitamise taotluse seaduslik esindaja (nt lapsevanem, eestkostja, eestkostetasutuse volitatud esindaja).

Koos taotlusega tuleb esitada kas:

- seadusliku esindaja esindusõigust tõendav dokument (nt lapse sünditunnistus, kohtuotsus) või
- kohaliku omavalitsuse volikirj (piisab üldvolikirjast, kui on lisaks esitatud ka kohtumäärus konkreetse inimese eestkoste kohta).

Dokumenti ei pea esitama, kui selle andmed on kantud Eesti rahvastikuregistrisse.

KÜSIMUSED-VASTUSED:

Kui pikk on menetlusaeg?

Kogu menetlus võib kesta kuni 150 päeva

Kas vaktsiinikahju hüvitist on õigus taotleda ka ravikindlustuseta inimesel?

Taotleda saavad kõik Eestis vaktsineeritud inimesed, kellel on pärast vaktsineerimist tekkinud raske tervisekahjustus, sealhulgas ka ravikindlustamata inimesed.

Kas hüvitist saab taotleda tagantjärele?

Alates 27.12.2020 tehtud Covid-19 vaktsiinide puhul võtame vaktsiinikahju hüvitamise taotlusi tagasiulatavalt vastu kuni 2023. aasta 1. maini. Kui taotlust ei ole selleks tähtpäevaks esitatud, vabaneb haigekassa tagasiulatava kindlustuskaitse alusel kahju hüvitamise kohustusest. Edaspidi tuleb esitada taotlus hiljemalt aasta jooksul pärast kindlustusjuhtumi toimumist.

Kas hüvitist saab taotleda, kui tervisekahjustus on dokumenteeritud välisriigi arsti poolt?

Jah, sel juhul tuleb täita taotlus blanketil ja saata see digiallkirjastatult haigekassasse. Tervisekahjustust tõendavad dokumendid tuleb esitada sama kirja manuses. Kui te olete saanud ravi välismaal, siis esitage koos taotlusega ravidokumentide koopiad ning nende eestikeelne tõlge.

Kui suur on hüvitis?

Tervisekahjustuste hüvitatavad summad raskusastmete kaupa:

- mõõduka raskusega raske tervisekahjustuse korral 2000 eurot;
- keskmise raskusega raske tervisekahjustuse korral 10 000 eurot;
- raske tervisekahjustuse korral 25 000 eurot;
- väga raske tervisekahjustuse korral 50 000 eurot;
- üliraske tervisekahjustuse või surma korral 100 000 eurot

Millal võib keelduda hüvitise maksmisest ?

Vaktsiinikahju hüvitise maksmisest keeldub haigekassa juhul, kui:

- tegemist ei ole kindlustusjuhtumiga;
- patsient on põhjustanud kindlustusjuhtumi toimumise tahtlikult;
- patsient ei ole järginud või ei järgi pärast kindlustusjuhtumi toimumist arsti määratud meditsiiniliselt põhjendatud ravi ja selle tõttu on tervenemine takistatud;
- patsient ei ilmu määratud ajal pärast kindlustusjuhtumit arsti vastuvõtule ilma mõjuva põhjusega;
- õigustatud isik on esitanud haigekassale kindlus-

tusjuhtumi kohta ebaõigeid andmeid;

- patsient keeldub osalemast haigekassa tellitud ekspertisil või meditsiinilisel läbivaatusel.

Haigekassal on õigus esitada tagasinõue vaktsiinikahju hüvitist saanud isiku vastu, kui:

- pärast hüvitise väljamaksmist selgub, et taotlejal puudus õigus hüvitisele;
- pärast hüvitise väljamaksmist selgub, et kahjusajale, eeskostjale või pärijale hüvitas kahju täies ulatuses vaktsiinitootja.

Vaktsiinikindlustuse eesmärk on toetada tervisekahju saanud inimesi ning tõsta seeläbi ka inimeste usaldust vaktsineerimise vastu.

Hüvitist makstakse, kui vaktsineerimise tagajärjel on patsiendil tekkinud raske tervisekahjustus, mis kestab vähemalt neli kuud või kui inimene sureb ning tegemist on vähemalt tõenäolise seosega tervisekahju ja vaktsineerimise vahel. Tervisehäire peab olema arsti poolt dokumenteeritud.

Haigekassa finantsosakonna juhi Riho Peeki sõnul on taotlust koos vajalike dokumentidega võimalik esitada e-kirja teel, paber kandjal või patsiendiportaali www.digilugu.ee kaudu. Et enda jaoks sobiv taotlusviis leida, tuleks esmalt haigekassa kodulehel täita lühike küsimustik. Taotluse menetlemine võib kokku kesta kuni 150 päeva.

Raviamet kogub ravimite ja vaktsiinide kasutamisel tekkinud reaktsioonide kohta infot, et tuvastada turustamise ajal uusi kõrvaltoimeid. Vaktsiinide ohutusprofiil on hea ning ka Eesti kogemus näitab, et vaktsineerimise järel tekivad valdavalt teabelehes kirjas olevad kerged reaktsioonid, mis mööduvad paari päevaga.

2022. aastal hüvitatakse tagasiulatavalt COVID-19 vaktsiinide põhjustatud kahjujuhtumid, mis ilmnesid alates detsembrist 2020. Alates 2023. aastast laieneb süsteem ka muudele vaktsiinidele, sh immuniseerimiskava vaktsiinid, gripi, puukentsefaliidi ja nn reisivaktsiinid.

Teate edastas:

Eva Lehtla, Sotsiaalministeerium

Kommunikatsiooniosakond

In memoriam

VELLO NISU 15.03.1941 – 10.05.2022

Lahkus meie kaasteeline, kallid kursusekaaslased
Vello Nisu.

Vello Nisu sündis ja kasvas Peipsi ääres Kasepääl, koolis käis Mustvee 1. Keskkoolis. Pärast keskkooli lõpetamist 1959. aastal asus ta õppima Tartu (Riikliku) Ülikooli farmaatsia erialale. Lõpetamisele järgnes pikk ja tegus tööelu valitud erialal.

1964. aastal alustas Vello Nisu tööd kodukohas, Saare Apteegi juhatajana. Järgnes kutsumine Nõukogude armee teenistusse. Ajateenistus möödus sõjaväe apteegi juhatajana. Armeele järgnes töö Tallinnas Apteekide Peavalitsuses inspektor-farmatseudina, edasi vaneminspektorina (1966).

1978. aastast kuni 1986. aastani töötas Vello Nisu ENSV TM Apteekide Peavalitsuse Juhatajana. Vaatamata ajale ja võimalustele töötas Eesti apteegivõrk tublilt. Olime eeskujuks ja saime kiita üle terve suure liidu. Kõigega tuli hakkama saada ja saime. Oli vaid üks Keskaapteegiladu (+ filiaalina Tartu Ladu) ja umbes 400 apteeki. Selle suure ja vastutusriikka töö kõrval osales Vello Nisu aktiivselt ka Farmaatsia Seltsi juhatuse töös.

Siis hakkasid toimuma suured muutused: toimus Eesti Vabariigi taasiseseisvumine. Muutusid seadused, apteegid erastati, ravimiturg pöördus läände, Eestist kadusid vene ravimid. Apteekide Peavalitsuse järglasena jätkas Raviamet. Plaanimajandus asendus turumajandusega, patsiendist sai klient. Kõik see kajastus ka meie tookordses tööelus.

Mitmekülgsed teadmised, loovus, head organiseerimisvõimed, täpsus ja korrektsus võimaldasid Vello Nisul töötada veel mitmetel vastutavatel ametikohtadel: Tarbekeemia Tootmiskoondises „Flora“ uute toodete väljatöötamise sektori juhatajana, sama asutuse Kesklabori juhatajana (1987), Tallinna Kee-

mia-Farmaatsiatehase Kontrolli- ja uurimislaboratooriumi juhatajana (1988-1992), AS Tallinna Rehabilitatsiooni Keskuses (1993), RAS Eesti Ravimis (1994), apteegi juhatajana AS „Kotka Apteegis“ (1996), Tallinna Pelgulinna Haiglas (1997), Keila Haiglas (1998).

Olid keerulised ajad. Tuli elada koos muutustega, kaasa minna uuega. Vello suutis alati säilitada optimismi, rõõmsa ja rahuliku meele. Suutis jagada enesekindlust meilegi. Olid kaotused, haigused. Elasime üle, koos ja üksikult.

Juba ülikooli ajal, kui meil mõne eksami ajal „närvid üle keesis“ leidis Vello mõni lugu-nali või laulujupp, mis pinged maha võttis. Vello oli ka see, kes meile juba esimesel kursusel lõbusad hüüdnimed leidis.

Ka elu viimasel etapil, raskes tervislikus seisundis ei rääkinud ta meile oma füüsilisest, kehalisest nõrkusest, vaid ikka kõigest muust, esitas oma uudseid loovaid teooriaid, oma arvamusi. Viimase lõpuni hoidis end kursis maailma ravimiuudistega.

Vello viimane traditsiooniline sünnipäev jäi meil pidamata. Naljatas ütles ta „peame suvel Pärnu plaazil“. Veel viimasel korral ütles ta „tulete siia mu verandale, kui soojemaks läheb...“ Vello abikaasa puhkab Pärnu kalmistul, kuhu läheb Vellogi. Pojale ja tütrele koos lastega avaldame kaastunnet ja soovime tervist, jõudu. Elu jätkub.

Kallis kursusevend: mälestus Sinust jääb.
Head teed Sul minna!

Kursusekaaslane Pilvi Liiv

Farmaatsia väärtuste, hariduse, ühtsuse kandja

EFSi 59. Suveseminar

3.-4. juuni 2022

Võru, Kubija hotell-loodusspaa

Lugupeetud kolleegid!

Eesti Farmaatsia Seltsil on hea meel Teid kutsuda iga-aastasele traditsioonilisele apteekreid ühendavale Suveseminarile, mis toimub juba 59. korda. Suveseminar toimub sel aastal Võrus, Kubija hotell-loodusspaa.

Suveseminarile on oodatud kõik apteekrid ja farmaatsiaeriala inimesed üle Eesti, et veeta mõnus nädalavahetus kutsekaaslastega. See on samuti võimalus saada osa Võru kaunist loodusest ning järvedest, huvitavatest ühistegevustest ning uudistest ravimifirmade ja apteegikaupade näitusel. Lisaks toimub traditsiooniline täiendõppe loeng pühapäeval seminaripäeval. Ürituse temaatika: SANATOORIUM!

Teated

ORIENTEERUV AJAKAVA

3. juuni, reede

alates 15:00 *check-in*, spaa, mull, mõnus olemine
19:00-21:30 õhtusöök

4. juuni, laupäev

8:30 hommikuvõimlemine
9:00-11:30 hommikusöök
11:30 **Suveseminar ametlik avamine**
12:00-15:00 ravimitootjate ja apteegikaupade näitus, töötuba
13:30-15:00 lõunasöök
15:00 Eesti mäng (võistkondlik)
16:00-18:30 matk ümber Kubja järve
19:00 õhtusöök ja õhtune programm

5. juuni, pühapäev

08:00 hommikuvõimlemine
08:30-10:00 hommikusöök
10:15-11:00 **EFSi Üldkogu**, millel saavad osaleda vaid EFSi liikmed
11:15-12:45 **täiendkoolituse loeng (lektor dr Andres Lehtmets), 2 ak tundi**
12:00 *check-out* tubadest
13:00 **Suveseminar ametlik lõpetamine**
13:30 lõunasöök
14:00 kojusõit

ÜLDKOGU

On äärmiselt oluline, et iga EFSi liige annaks enda panuse üldkogu hääletusel, mistõttu palume teil vormistada volitus enda kolleegile, kes on üldkogul osalemas. Volitus tuleks saata meile e-maili teel digiallkirjastatuna või anda kaasa kolleegile paberkujul.

OSAVÖTUTASU JA REGISTREERIMINE

Suveseminarist on võimalik osa võtta järgneva osavõtutasu alusel:

- EFS liige (eraisik) – 125€
- Mitteliikmele (eraisik) – 150€
- Arve juriidilisele isikule – vastavatele osavõtutasudele lisanduvad arve korral käibemaksud.

NB! Osalustasu ei sisalda transporti. Kohtade arv on piiratud.

Registreeruda saab iseseisvalt **kuni 22. maini (k.a)** või seni, kuni kohti jätkub, lingi kaudu aadressil <https://forms.gle/uGCoRnFmZDSve2rW7>.

NB! Eraisikud saavad osavõtutasu kanda iseseisvalt Seltsi arveldusarvele:

EE032200221007134541 (Swedbank)

KMKR nr EE101765192

Eesti Farmaatsia Selts MTÜ

NB! Kindlasti märkida selgitusse osaleja nimi(-ed), Suveseminar 2022.

TRANSPORT

- Võimalus on tulla ühisbussiga (edasi-tagasi) marsruudil:
 - o Tallinn-Tartu-Võru-Kubja
 - o Kubja-Võru-Tartu-Tallinn
- Samuti on võimalus tulla enda transpordiga.
- Ühisbussiga tulijatele anname teada täpse väljumise aja, millele saate ise piletid osta.

Bussi väljumise kellaaja ja koha teatame soovijatele aja lähenedes. Iga uuenenud info avaldatakse EFSi kodulehel Suveseminarialalhel <http://efs.ee/suveseminar-2022/>.

Kõikide küsimuste korral saate kirjutada aadressil Triinu.grynberg@gmail.com või telefoni teel **tel 50 28 157 (Triinu Entsik-Grünberg)**.

NB! Lisaks ootame samuti uusi kolleege liituma Eesti Farmaatsia Seltsiga, et veelgi enam suurendada ühtekuuluvustunnet ning ühes koos edendada seltsi tegevust. EFSi põhikirja ja liikmeks astumise kohta saate infot [kodulehelt](#).

Kohtumiseni Suveseminaril!

Eesti Farmaatsia Selts

Muudatused apteekide tegevuses

vahemikus 1. veebruarist kuni 1. maini 2022

1. Avamised

- OÜ Lartim avas 18.02.2022 Kopli Apteegi Tallinnas Põhja-Tallinna linnaosas Sõle tn 63. Apteegi juhataja on prov Ingrid Lõuk
- Võro Aптиik OÜ avas 21.04.2022 Edu Keskuse Südameapteegi Põlva linnas Aasa tn 1 (samal lõpetas tegevuse Põlva EDU Keskuse Apteek). Apteegi juhataja on endiselt prov Triinu Sulamägi
- Magdaleena Südameapteek (Lennujaama Apteek OÜ) avas 05.04.2022 haruapteegi Harjumaal Saku vallas Saku alevikus Pargi tn 2 (samal oli eelmise aasta juulis suletud Veerenni TK Südameapteegi haruapteek).

2. Apteegi juhataja vahetumised

- Võru Apteegi (Hiirehernes OÜ) juhataja on alates 01.03.2022 prov Helbe Zeno
- Siili Apteegi (OÜ PharmaEleven) juhataja on alates 24.03.2022 prov Toomas Talving
- Liivaku Apteegi (OÜ PharmaEleven) juhataja on alates 24.03.2022 prov Veronika Tjumentseva
- Saue Ladva Apteegi (OÜ Kvatropharma) juhataja on alates 25.04.2022 prov Marina Makarenkova

- Paide Maksimarket Sūdameapteegi (Hea Apteek OÜ) juhataja on alates 25.04.2022 prov Elen Haamer
- Raja Sūdameapteegi (Veerenni Apteek OÜ) juhataja on alates 25.04.2022 prov Olga Abarenkova
- Pelgulinna Selveri Apteegi (Hamamelis OÜ) juhataja on alates 25.04.2022 prov Katrin Selge
- Auriga Keskuse Apteegi (OÜ VR Apteegid) juhataja on alates 25.04.2022 prov Hellika Loide
- Kärddla Keskväljaku Apteegi (Osühing Valve Raide Apteek) juhataja on alates 25.04.2022 taas prov Valve Raide

3. Ajutised ja lõplikud sulgemised

- Nõmme Linnaapteek (Laululugu OÜ) Tallinnas Nõmme linnaosas Pärnu mnt 326 lõpetas 22.02.2022 tegevuse
- Põlva EDU Keskuse Apteek (Kaguapteek OÜ) Põlvas Aasa tn 1 lõpetas 20.04.2022 tegevuse (samal jätkas tegevust Edu Keskuse Südameapteek)
- Lepa Apteek (OÜ Mai Apteek) sulges 01.05.2022 haruapteegi Pärnumaal Häädemeste vallas Uulu külas Pargi tee 3

Raamat „Raeapteek 600“

Põhjaliku ülevaate meie vanima apteegi ajaloost selle algusest tänapäevani on koostanud prof Ain Raal. Raamat võtab kokku kõik Raeapteegi kohta varem ilmunud materjalid. Kirjeldamist leiavad üldine elu-olu vanas Tallinnas ja apteegis, Raeapteegi ajalugu, selle omanikud ja juhatajad, arhitektuur, restaureerimine, apteegis olevad kultuuriväärtused jpm.

Kirjastuse Aasta Raamat OÜ väljaanne sisaldab rohkelt unikaalset pildimaterjali. Värvilise, kõvakaanelise raamatu maht on 176 lk.

Tänu ingliskeelsele lühikokkuvõttele ja illustratsioonide allkirjadele sobib raamat ka kinkimiseks välismaalastele.

Raamatut saab osta alates 9. aprillist Raeapteegist.

Raeapteegi kontakt revalirae@apotheka.ee.

Rohuteadlase tellimine 2022. aastaks

Eesti Rohuteadlase **tellimishinnad** 2022. aastaks:

- * tavatellijale on 36 EUR-i
 - * EAL, EFS, EAFS, TÜRS ja/või EPK liikmele 30 EUR-i
 - * farmaatsia üliõpilasele on 25 EUR-i
 - * elektrooniline aastatellimus on 20 EUR-i
- Käibemaksu ei lisandu. Aastas ilmub viis numbrit.

Tellimuse saab esitada mitmel viisil:

- 1) täites ja saates Eesti Apteekrite Liidu kodulehel Eesti Rohuteadlase rubriigis oleva tellimislehe;
- 2) saates oma tellimissoovi Eesti Apteekrite Liidu e-posti aadressile: info@apteekritelit.ee;
- 3) tehes pangaülekanne ja märkides oma andmed;

Tasuda saab Apteekrite Liidu arvelduskontole:

SWEDBANK: EE952200001120045164 voi
SEB pank: EE351010220092139018.

Ajakiri saadetakse posti teel. Elektrooniline variant saadetakse tellimuses toodud e-posti aadressile.

Kaunist kevadet ning meeldivat Eesti Rohuteadlase lugemist soovides,

Eesti Rohuteadlase toimetus

80th FIP World Congress of Pharmacy and Pharmaceutical Sciences Seville, Spain 18-22 September 2022

Pharmacy united in the recovering of health care

At this critical time, when the challenges presented by the COVID-19 pandemic are still fresh in the minds of all healthcare professionals, we must create more comprehensive plans to better manage health crises that may appear on the horizon.

Several features of the pandemic serve as useful springboards to develop better plans for future emergencies and accelerate change in our healthcare systems. It is our responsibility to review our shared experiences and search for solutions to advance the well-being of global communities.

Come to the 2022 FIP congress in Seville, Spain, where pharmacy practitioners, pharmaceutical scientists and educators from around the world will discuss how pharmacy, united together in “the new normal”, can contribute to the recovery of our healthcare systems by building on the developments and innovations of the past two years.

Three main subthemes

Topic A

*Never waste a crisis —
Learnings for future preparedness*

Although the COVID-19 pandemic is still active, within this track we will discuss how to implement post-pandemic changes to healthcare delivery based on lessons learnt during the global emergency of the past two years.

Topic B

*Science and evidence supporting
the response to COVID-19*

This track will focus on how scientific developments in responding to COVID-19 have been evolving in a parallel with the “infodemic” — intentional attempts to disseminate false information — and what should be done to prepare for the future.

Topic C

*Dealing with new and extraordinary
ethical challenges*

COVID-19 has presented many ethical issues both in itself and in the methods used in its management. This track will look into ethical principles under which health care operates with regard to contextual, societal and cultural factors.

SEVILLE 2022
FIP WORLD CONGRESS
18-22 September

Find out more here:
<https://seville2022.fip.org>